

המדיניות הכלכלית בתחום בריאות הנפש

מוגש מטעם עמותות משפחות העוסקות בסינגור בתחום בריאות הנפש - עמותת "משפחות בריאות הנפש" ועמותת "עוצמה-פורום ארצי של משפחות נפגעי נפש".

מיעוט המשאבים והאפליה

בריאות הנפש סובלת בישראל מתת תקצוב, וכתוצאה מכך לרמת שרות נמוכה במיוחד בהיקפה ובאיכותה. 3.8% בלבד מההוצאה הציבורית לבריאות (נתוני 2019) מוצאים על ברה"נ, וזאת בהשוואה לכ-10% ומעלה במדינות רבות ב-OECD. ההוצאה הציבורית על שרותי בריאות ישראל בכלל נמוכה אף היא בכ-2.5 אחוזי תוצר בהשוואה למדינות המתקדמות. כתוצאה מהמצרף של כפל נחיתויות ההוצאה בישראל לברה"נ קטנה הרבה יותר, 100 \$ מול 350 \$ לנפש לשנה בהתאמה. זהו הביטוי הכלכלי לאמירה שברה"נ הינה החצר האחורית של מערכת הבריאות בישראל.*

תוצאה קשה נוספת של מצב עניינים זה הינה שרמת ההוצאה הפרטית בברה"נ גבוהה בישראל במיוחד. אם בתחום הבריאות בכלל ההוצאה הפרטית מהווה 36% מההוצאה הלאומית, הרי בברה"נ החלק המושט על משקי הבית הוא 55-60% מכלל ההוצאה הלאומית. הנטל העודף נופל בעיקרו על כתפיהם (התשורות ממילא) של כ-150,000 אנשים עם מוגבלות נפשית משמעותית ומשפחותיהם. הוא מהווה תוספת עלויות של כ-15% מההוצאה הממוצעת למשק בית. זאת בנוסף להקטנת ההכנסה הנובעת מהצורך בהשקעת משאבי זמן וכישורים בטיפול בבן המשפחה המתמודד, ואשר נאמדת בהיקף כספי דומה.

המדיניות הנדרשת

נדרשת מדיניות אשר תציב יעד לפיו יעלה במהלך עשור חלקה של ברה"נ בעוגת הבריאות הציבורית הכללית ל-10%, דבר שארגון הבריאות העולמי מגדירו כתנאי לרפורמה משמעותית ברמת השרות. מתווה להשגת היעד יכול להיות שמתוך תוספת המשאבים העתידית למערכת הבריאות יוקצה נתח גבוה יחסית של 12-15% לתחום ברה"נ. אל מול תוספת המקורות צריכה להיבנות תכנית אסטרטגית לשימושים שייעשו במקורות אלו, כך שיתאפשר צמצום מדורג בפערים.

חלק מיישום המדיניות יבוצע על ידי קופות החולים. בגלל חולשתה של אוכלוסיית מקבלי השרות, מנגנון התחרות בין הקופות לא פועל להרחבת סל השירותים ולטיוב איכותם. לפיכך יש הכרח כי תוספת המקורות שתקבלנה הקופות בגין ברה"נ יהיה ייעודי לשימושים אלו ("כסף צבוע"), ולא תחזור התופעה הקיימת בה נעשה שימוש אחר בכספים אלו.

* הערה: כל הנאמר הוא למרות ולאחר שחוק שיקום נכי נפש בקהילה (2000) גרם להגדלת תקציבי השיקום בקהילה, והרפורמה הביטוחית בברה"נ (2015) הביאה לפתיחת מרפאות נוספות ע"י קופות החולים.
מצ"ב נספח המתאר את הקיפוח והאפליה של מתמודדי נפש.

נשמח להיענות לכל שאלה או הבהרה.
אשת הקשר- נילי אהרונוב 0544-941636